

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Fakultet kierunkowy: Kanon i jego marginesy. Teoria queer i literatura polska (Ćw. audytoryjne), PG_00145285						
Kierunek studiów	Sztuka kreatywnego pisania (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2025 r.		Rok akademicki realizacji przedmiotu		2025/2026		
Poziom kształcenia	I stopnia - licencjackie		Grupa zajęć		Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć fakultatywnych Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki		
Forma studiów	stacjonarne		Sposób realizacji		na uczelni		
Rok studiów	1		Język wykładowy		polski		
Semestr studiów	1		Liczba punktów ECTS		2.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki		Forma zaliczenia		zaliczenie		
Jednostka prowadząca	Rektor -> Wydział Filologiczny -> Instytut Filologii Polskiej -> Zakład Historii Literatury Polskiej						
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot		dr Bartosz Dąbrowski				
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu						
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	0.0	30.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30		2.0		18.0	50
Cel przedmiotu	Celem przedmiotu jest zdobycie podstawowej wiedzy na temat podstawowych koncepcji antropologicznych z zakresu teorii queer i umiejętne stosowanie tej wiedzy w praktyce interpretacyjnej.						

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[SKPL3_U05] Potrafi krytycznie rozpoznawać i twórczo wykorzystywać we własnych tekstach i wypowiedziach formy, konwencje i strategie artystyczne współczesnej kultury, szczególnie te wyróżniane przez współczesne literaturoznawstwo.	Studenta potrafi: krytycznie rozpoznawać i twórczo wykorzystywać we własnych tekstach i wypowiedziach formy, konwencje i strategie artystyczne kultury queer, szczególnie te wyróżniane przez współczesne literaturoznawstwo (K_U05); tworzyć merytoryczną argumentację w polemikach i debatach, wykorzystując m.in. dyskurs studiów queer (K_U08).	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU2] prezentacja/projekt/referat/ raport [SU3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[SKPL3_W02] Zna i rozumie w stopniu zaawansowanym najważniejsze metody oraz wybrane terminy literaturoznawcze w ramach sztuki kreatywnego pisania.	Student zna i rozumie w stopniu zaawansowanym: - wybrane zagadnienia dotyczące specyfiki przedmiotowej (fakty, obiekty, zjawiska) i metodologicznej (terminologia, teorie, metodologie) studiów queer w obszarze nauk humanistycznych, w ramach sztuki kreatywnego pisania (K_W01); - najnowsze teorie i tendencje w humanistyce, szczególnie w obszarze studiów queer (K_W03); - wybrane konteksty i uwarunkowania kulturowe – w tym społeczne, filozoficzne, etyczne, religijne, polityczne oraz prawne i ekonomiczne – historycznej i współczesnej polskiej literatury queer (K_W08).	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SW2] prezentacja/projekt/referat/ raport [SW3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna [SW5] realizacja zadania problemowego
	[SKPL3_K06] Jest gotów do podjęcia partnerskiego dialogu z przedstawicielami odmiennych stanowisk światopoglądowych, postaw artystycznych, kręgów kulturowych z zachowaniem reguł komunikacyjnych określanych w ramach współczesnego językoznawstwa.	Student jest gotów do: oceny posiadanej wiedzy i umiejętności twórczych oraz wartości własnych tekstów artystycznych, krytycznych i użytkowych, posiłkując się m.in. ustaleniami współczesnych teorii queerowych (K_K01); aktywnego, samoświadomego i odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu literackim, kulturalnym i społecznym w różnych rolach (K_K03).	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SK2] prezentacja/projekt/referat/ raport [SK3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna [SK5] realizacja zadania problemowego
	[SKPL3_U02] Potrafi wykorzystywać metody i teorie literaturoznawcze i kulturowe do tworzenia interpretacji i ocen tekstów literackich.	Student potrafi: wykorzystywać metody i teorie literaturoznawcze i kulturowe, szczególnie z obszaru studiów queer, do tworzenia interpretacji i ocen tekstów literackich i użytkowych (K_U02);	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU2] prezentacja/projekt/referat/ raport [SU3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna [SU5] realizacja zadania problemowego [SU8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta

Treści przedmiotu	Na zajęciach omawiał będę problematykę przecięcia wyobrażeń o płci i seksualności z kategorią narodu i wspólnoty etnicznej na wybranych przykładach literatury polskiej od drugiej połowy XVII wieku do czasów współczesnych. Fakultet będzie próbą lektury kanonu literackiego z perspektywy teorii <i>queer</i>, przyjmując za punkt wyjścia spostrzeżenie Georgea Mossea, mówiące o ścisłym związku reguł rządzących ekspresją seksualności oraz podziałem ról w rodzinie z konstrukcją pojęcia narodu. Wyobrażenia o płci i seksualności zajmują główne miejsce w ideologii narodowej i z tego powodu są istotnym spoiwem nacjonalistycznej wyobraźni. Kwestia seksualności tylko pozornie zdaje się mieć charakter marginalny w istocie stanowi wypartą treść wyobrażeń narodowych. Problematykę relacji pomiędzy tymi obszarami będę przedstawiał na przykładzie następujących zagadnień: 1. Sarmackie continuum homospołeczne i jego ciągi dalsze 2. Romantyczne koncepcje przyjaźni i kultura samotnych mężczyzn 3. Relacje miłosne między kobietami w okresie powstania styczniowego 4. Fin de siecle seksualni dysydenci i odkrycie płci 5. Liryka dwudziestolecie międzywojennego i formy sublimacji 6. Wczesne formy emancypacji i nowoczesne postaci homofobii 7. Wojna, ciało, męskość i inna historia 8. Pragnienie homoseksualne i czyściec polityki 9. Homoseksualna intymistyka 10. Wspólnota i bliźna innego. Solidarność i późny PRL 11. Języki przełomu i transformacji. 12. Stylizacje. Queer i poezja późnej nowoczesności 13. Kamp 14. Wspólnota, płeć i seksualność w prozie późnej nowoczesności		
Wymagania wstępne i dodatkowe			
Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
	aktywne uczestnictwo w zajęciach	51.0%	45.0%
	pisemna praca zaliczeniowa	51.0%	55.0%

Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	B. W a r k o c k i, Skradziony list, czyli homoseksualność wobec kanonu, [w:] tegoż, Homo niewiadomo. Polska proza wobec odmienności, Warszawa 2007, s. 183-196. I. I w a s i ó w, Wokół pojęć: kanon, homoerotyzm, historia literatury, Katedra nr 1, 2001. W. Ś m i e j a, Kanon i kanony, czyli jak rozumieć pojęcie literatura homoseksualna, [w:] Teksty Drugie 2008 nr ½, s. 96-116. A. S n e r g l, Mąż. Koncepcja płci w Nie-Boskiej komedii Zygmunta Krasińskiego, [w:] Ciało płęć gender..., s. 69-103. M. J a n i o n, Męska wspólnota i figura matki, [w:] Niesamowita Słowiańszczyzna. Fantazmaty literatury, Kraków 2007, s. 267-274. E. K o s o f s k y S e d g w i c k, Męskie pragnienie homospołeczne i polityka seksualności, [w:] Krytyka polityczna nr 9/10 (jesień) 2005, s. 176-186. K. S z y m a n o w s k i, Szkic do mego Kaina, Symposium (fragment powieści Efebos) [w:] Pisma literackie, oprac. T. Chylińska, Kraków 1989. K. K ł o s i ń s k i, Efebos. Karola Szymanowskiego próba symbolizacji homoseksualizmu, [w:] Eros. Dekonstrukcja. Polityka, Katowice 1999, s. 41-83. G. R i t z, Oktostychy. Wewnętrzne napięcie na Parnasie, Ambivalencje Dionizosa, [w:] Jarosław Iwaszkiewicz. Pogranicza nowoczesności, przeł. A. Kopacki, Kraków 1999, s. 64-75. K Ź h l, Ciało i jego maskowanie u Gombrowicza, Teksty Drugie 1996, nr , s. 59-68. G. R i t z, Język pożądania u Witolda Gombrowicza. Tożsamość seksualna a literatura, [w:] Nić w labiryncie..., s. 196-217. E. K o s o f s k y S e d g w i c k, Gender Asymmetry and Erotic Triangles, [w:] Between Men. English Literature and Male Homosocial Desire, Columbia University Press, New York, 1985, s. 21-27. R. C i e ś l a k, Cieleśne gry wzrokowe. Estetyczne aspekty tematu homoerotycznego w poezji polskiej XX wieku, [w:] Krytyka feministyczna. Siostra teorii i historii literatury, pod red. G. Borkowskiej i L. Sikorskiej, Warszawa 2001, s. 316-327. T. K a l i ś c i a k, Odmienność jako katastrofa. Józef Czechowicz i homoseksualne kontinuum, [w:] Lektury płci. Polskie (kon)teksty, red. naukowa Mieczysław Dąbrowski, Warszawa 2008, s. 165-180. G. R i t z, Iwaszkiewicz, Breza, Mach: Niewypowiadalne pożądanie a poetyka narracji, [w:] Nić w labiryncie pożądania. Gender i płęć w literaturze polskiej od romantyzmu do postmodernizmu, Warszawa 2002, s. 177-195. R. K o r o p e c k y j, Konstrukcja homoseksualizmu w Dzienniku Jana Lechonia (próba innej lektury), Teksty Drugie 1996, nr 4. T. T o m a s i k, Katolik, pisarz, poseł, homoseksualista. Jerzy Zawieyski (1902-1969); Kronikarz. Zygmunt Mycielski (1907-1987); Prototyp konserwatywnego homoseksualisty. Jan Lechoń (1899-1956), [w:] Homobiografie. Pisarki i pisarze polscy XIX i XX wieku, Warszawa 2008, s. 100-108, 124-136, 70-81. P. S o b o l c z y k, Hermetyczne pornografie Białoszewskiego, Teksty Drugie 2006 nr 6, s. 173. E. P ł o n o w s k a Z i a r e k, Blizna cudzoziemca i barokowa fałda. Przynależność narodowa a homoseksualizm w Trans-Atlantyku Witolda Gombrowicza, [w:] Grymasy Gombrowicza, red. Ewa Płonowska-Ziarek, przekład Janusz Margański, Kraków 2001, s. 243-278. A. A m e n t a, Podwójna inność. Homoseksualność i cudzoziemskość jako figury transgresyjnego poszukiwania dialogu na przykładzie Rudolfa Mariana Pankowskiego, [w:] Unigender 1/2006 (2). A. M e d h u r s t, Kamp, przeł. P. Czapliński, [w:] Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Literacka XIII(XXXIII), Poznań 2006, s. 93-114. D. B e r g m a n, Kamp, przeł. Anna Mizerka, [w:] Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Literacka XIII(XXXIII), Poznań 2006, s. 114-125. A. S e r a f i n, Krótki kurs historii campu, [w:] CAMPania. Zjawisko campu we współczesnej kulturze, pod red. Piotra Oczki, Warszawa 2008, s. 8-19. S. S o n t a g, Notatki o campie, przeł. W. Wertenstein, Literatura na Świecie 1979, nr 9. P. P i l a r s k i, Za-gay-enie, [w:] Lektury inności, pod red. Mieczysława Dąbrowskiego i Roberta Pruszyńskiego, Warszawa 2007, s. 252-262. R. C i e ś l a k, Mężczyzna w teatrze płci kulturowej. Poetycki paradygmat pożądania homoerotycznego. (Rzecz o wierszach Jacka Dehnela), [w:] Lektury płci..., s. 355-366. M. Ż ó ł k o ś, Ktoś musi za nas to robić. Tragizm homoseksualnego pożądania w Lubiewie Michała Witkowskiego, [w:] Księga Janion, oprac. Zbigniew Majchrowski i Stanisław Rosiek, Gdańsk 2006, s. 579-587.
-----------------------	-------------------------	--

	Uzupełniająca lista lektur After Sex? On Writing since Queer Theory, ed. Janet Halley and Andrew Parker, 2009. Leo Bersani, The Freudian Body: Psychoanalysis and Art (1986); Is a Rectum a Grave? (1987); The Culture of Redemption (1990), Homos (1995); Intimacies (2008); Is a Rectum a Grave? (2010). Judith Butler, Subjects of Desire. Hegelian Reflections in Twentieth-Century France (1987); Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity (1990); Bodies That Matter. On the Discursive Limits of Sex (1993); The Psychic Life of Power: Theories in Subjection (1997); Antigona Claim: Kinship Between Life and Death (2000); Contingency, Hegemony, Universality. Contemporary Dialogues on the Left (2000). Jan Campbell, Arguing with the Phallus. Feminist, Queer and Postcolonial Theory. A Psychoanalytic Contribution, Zed Books, London and New York 2000. Terrell Carver and Samuel Chambers, Judith Butlers Precarious Politics. Critical Encounters, Routledge, London and New York 2008. Robert W. Connell, Masculinities. (1995) Second Edition (2005). Tim Dean, Beyond Sexuality (2001) [How to Read Lacan, Lacan Meets Queer Theory]; Homosexuality and Psychoanalysis (2001), Unlimited Intimacy. Reflections on the Subculture of Barebacking, The University of Chicago Press, Chicago and London 2009. Lee Edelman, Homographesis. Essays in Gay Literary and Cultural Theory (1994); NoFuture. Queer Theory and Death Drive (2004). Feminism Meets Queer Theory, ed. Elizabeth Weed and Naomi Schor, Bloomington 1997. Michel Foucault, Abnormal. Lectures at the College de France 1974-1975, Verso London New York 2003. Stephen Frosh, Sexual Difference. Masculinity and Psychoanalysis (1994); The Politics of Psychoanalysis: An Introduction to Freudian and Post Freudian Theory (1987). Diana Fuss, Inside/Out. Lesbian Theories, Gay Theories (1991); Identification Paper. Readings on Psychoanalysis, Sexuality and Culture (1995); Essentially Speaking. Feminist, Nature and Difference (1989); The Sense of Interior: Four Rooms and the Writers that Shaped Them (2004). Linda Garber, Identity Poetics: Race, Class, and the Lesbian-Feminist Roots of Queer Theory, Columbia of University Press, New York 2001. Elizabeth Grosz, Jacques Lacan. A Feminist Introduction (1990); Sexual Subversions: Three French Feminists (1989); Space, Time and Perversion: Essays on the Politics of Bodies (1995); Animal Sex. Libido as Desire and Death (1995). Judith Halberstam, Female Masculinity (1998), The Queer Art of Failure (2011). Donald Hall, Queer Theories, Palgrave Macmillan, New York 2003. David Halperin, Saint Foucault: Towards a Gay Hagiography (1997); One Hundred Years of Homosexuality. And Other Essays on Greek Love (1989) How to Do the History of Homosexuality (2004). Lynne Huffer, Mad for Foucault. Rethinking the Foundations of Queer Theory, Columbia University Press, New York 2010. Guy Hocquenghem, Homosexual Desire (1978); The Screwball Asses (1972). Intersections Between Feminist and Queer Theory, ed. Diane Richardson, Janice McLaughlin and Mark E. Casey, Palgrave Macmillan, New York 2006. Anna Maria Jagose, Queer Theory. An Introduction (1997). Max H. Kirsch, Queer Theory and Social Change, Routledge, London and New York 2000. Eve Kosofsky-Sedgwick, Between Men: English Literature and Male Homosocial Desire (1985); Epistemology of the Closet (1991); Tendencies (1993); A Dialogue on Love (2000); Touching Feeling: Affect, Pedagogy, Performativity (2003). Alan Sinfield, Cultural Politics Queer Reading, Routledge, London and New York 2006. Bill Marshall, Guy Hocquenghem, Pluto Press, London 1996. Mario Mieli, Homosexuality and Liberation. Elements of Gay Critic (1980). Jose Esteban Munoz, Disidentifications. Queers of Color and the Performance of Politics, University of Minnesota Press Minneapolis London 1999; Cruising Utopia. The Then and There of Queer Futurity, New York University Press, New York and London 2009. V. Namaste, Invisible Lives: The Erasure of Transsexual and Transgendered People, The Chicago of University Press, Chicago 2000. V. Namaste, Sex Changes, Social Change: Reflections on Identity, Institution, Imperialism, Toronto, 2005. Teresa de Lauretis, Technologies of Gender. Essays on Theory, Film and Fiction (1987); The Practice of Love. Lesbian Sexuality and Perverse Desire (1994); Figures of Resistance. Essays in Feminist Theory (2007); Freud's Drive. Psychoanalysis, Literature and Film (2008). Ken Lewes, The Psychoanalytic Theory of Male Homosexuality (1989). Jana Sawicki, Foucault Pleasures: Desexualizing Queer Politics, in Feminism and the Final Foucault, University of Illinois Press, Urbana 2004. Sexual Orientation and Psychoanalysis. Sexual Science and Clinical Practice, ed. Richard C. Friedman and Jennifer I. Downey, Columbia University Press, New York 2002. Kaja Silverman, Male Subjectivity at the Margins (1992); The Threshold of the Visible World (1995); Flesh of My Flesh (2008). Tasmin Spargo, Foucault and Queer Theory, 1999. N. Sullivan, A Critical Introduction to Queer Theory, New York University Press, New York 2003. William Turner, A Genealogy of Queer Theory, Temple University Press, Philadelphia 2000. J. Rajchman, Truth and Eros: Foucault, Lacan, and the Question of Ethics, Routledge, New York 1991.
	Adresy eZasobów

Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	Interpretacja wybranego utworu poetyckiego w kontekście teorii queer (A. Mickiewicz, J. Słowacki, M. Komornicka, M. Konopnicka, J. Iwaszkiewicz, J. Lechoń, J. Czechowicz, M. Napierski, M. Białoszewski, E. Tkaczyszyn-Dycki, J. Dehnel, B. Konstrat). Analiza wybranego artefaktu kulturowego w perspektywie teorii queer (opery S. Moniuszki, K. Szymanowskiego; dzieła malarskie J. Matejki; obrazy filmowe polskiej szkoły filmowej; inscenizacje teatralne K. Lupy i K. Warlikowskiego). Analiza i interpretacja wybranego utworu prozatorskiego lub teatralnego (J. Słowacki, Z. Krasiński, B. Prus, J. Iwaszkiewicz, J. Andrzejewski, W. Gombrowicz, M. Dąbrowski, A. Kowalska, T. Breza, M. Witkowski, J. Dehnel).
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.